

LEI onderzoekt ruimte binnen definitie weide

Weiders zoek

Terwijl de 120 dagen zes uur weidegang een begrip is geworden binnen en buiten de melkveehouderij, zoeken melkveehouders, onder andere met automatische melksystemen, naar meer flexibiliteit. Is 180 dagen vier uur weidegang ook een optie?

tekst **Alice Booij**

Wanneer kun je precies spreken van weidegang? Deze vraag is zo'n acht jaar geleden bij de introductie van weidemelk beantwoord. Besloten is om aan te sluiten bij de norm die destijds in de EU-richtlijn voor biologische melkveehouderij stond: bij 120 dagen weiden. Als extra eis is ervoor gekozen dat de koeien minimaal zes uur per dag moeten weiden. Deze norm is inmiddels overgenomen en bij de verschillende zuivelverwerkers is deze definitie als minimale duur van weidegang

gehanteerd om in aanmerking te komen voor weidepremie.

'120-6 is de afgelopen jaren een begrip geworden', zegt Kees-Jaap Hin, secretaris van Stichting Weidegang. 'Melkveehouders, de zuivelindustrie, ngo's en consumenten weten dat dit de standaard voor weidegang is. Zelfs in Duitsland is 120-6 inmiddels de norm voor weidemelk.' Het is ook een grens die bedrijven die serieus weiden zeker kunnen halen, voegt Hin eraan toe. 'Daardoor kunnen we onze controles pragmatisch inrichten.'

Andere verdeling 720 uur

Alhoewel de weidegangdefinitie staat als een huis, hebben veehouders ook vragen, zoals: 'Mag die 720 uur ook anders verdeeld worden?' Het zijn vooral bedrijven met automatische melksystemen die de 120-6-regeling als knellend ervaren. 'Ze zoeken naar flexibiliteit binnen de huidige definitie, ook omdat vrije-uitloopsystemen nieuwe mogelijkheden bieden', verwoordt Joan Zijerveld, programmeur bij de Duurzame Zuivelketen, het. Naast melkveehouders met automatische melksys-

gang in opdracht van de Duurzame Zuivelketen

en flexibiliteit

temen is er ook een groter wordende groep die met verschillende koppels op verschillende tijden wil weiden. Er is een pilot gestart in 2015 met minimaal 120 dagen en 720 uur weidegang per jaar, de zogenaamde 120-720-versie. Hier valt bijvoorbeeld ook 180 dagen vier uur per dag weiden onder. Het LEI is inmiddels bezig om alle betrokkenen bij deze pilot te interviewen en verwacht een evaluatierapport eind van het jaar te kunnen opleveren. 'Daaruit zal naar voren komen hoe groot de vraag is en wat de resultaten van de pilot zijn', aldus Zijerveld. 'Deze manier van weiden moet bijvoorbeeld ook goed te borgen zijn.'

Ze noemt het positief dat veehouders aangeven met de huidige definitie wat vast te lopen. 'Dat betekent dat ze een positieve instelling rondom weiden hebben, maar op zoek zijn naar manieren om weiden in hun bedrijf in te passen.' De Duurzame Zuivelketen speelt actief op deze vraag in en heeft marktpartijen verzocht om de bestaande managementsystemen verder te ontwikkelen, zodat veehouders kunnen aantonen hoeveel uur koekoppels gemiddeld buiten staan, geeft Zijerveld aan. 'We willen deze be-

drijven erbij houden voordat ze stoppen met weiden omdat het niet lukt. Als we weidende bedrijven verliezen, hebben we wat uit te leggen', aldus Zijerveld, die bij FrieslandCampina fulltime met het dossier weidegang bezig is. 'In 2012 deed 81 procent van de bedrijven bij FrieslandCampina aan weidegang, waarvan 7 procent aan deelweidegang. Deze percentages willen we vasthouden.'

Zichtbaar in landschap

De melkveehouderij is de afgelopen jaren gemoderiseerd, de definitie van weidegang moet mee, vindt Mark Paauw, manager verenigingszaken en transport bij CONO Kaasmakers. 'Wij hebben onze veehouders dit jaar laten kiezen: of 120-6 of de 120-720-versie van weidegang.' CONO, pionier in de promotie van weidegang, is positief over de eerste ervaringen, laat Paauw weten. 'Ook bij de variant 120-720 zijn de koeien zichtbaar in het landschap, bovendien gaat het niet ten koste van welzijn en gezondheid.'

Wat Stichting CLM betreft zijn de 120 dagen in de huidige definitie minstens zo belangrijk als de zes

Robert Geertman: 'Geen 120 dagen van zes uur, maar wel 720 uur weidegang'

Aaneengesloten zes uur op een dag weiden lukt de 110 melkkoeien van Robert Geertman uit het Overijsselse Stegeren niet. 'We werken met een robot', verklaart de melkveehouder. 'De koeien gaan naar buiten, vreten zich in vier uur rond en komen dan weer de stal in om 's avonds nog een keertje naar buiten te gaan.'

Bij zijn zuivelcoöperatie CONO krijgt hij de volledige weidepremie. 'Die zes uur is lastig, maar die 120 dagen en het totaal van 720 uur halen we gemakkelijk.' Geertman vindt het prettig dat zijn coöperatie niet te strak aan de definitie van weidegang hangt. 'Het gaat erom dat de burger de koeien graag buiten wil zien. Laat de boer en de koe vrij, dan hoeft je niet zo'n discussie te voeren over het aantal uren per dag.'

Sinds 2014 doet Geertman mee met de pilot 'flexibel weiden'. Dit jaar heeft hij naast de beweidsingsbox ook een terug-

looppoort geïnstalleerd die registreert hoelang het koppel in de wei heeft gelopen. 'Bij robotmelken gaan de koeien naar buiten en weer naar binnen als ze dat zelf willen, ze hebben hun eigen ritme.' Dat is heel anders werken dan bij traditioneel melken wanneer de koeien in het weiland opgesloten worden tussen 8.00 en 17.00 uur. 'Bij ons duurt het lang voordat de hele veestapel buiten loopt, het is een langzame flow.'

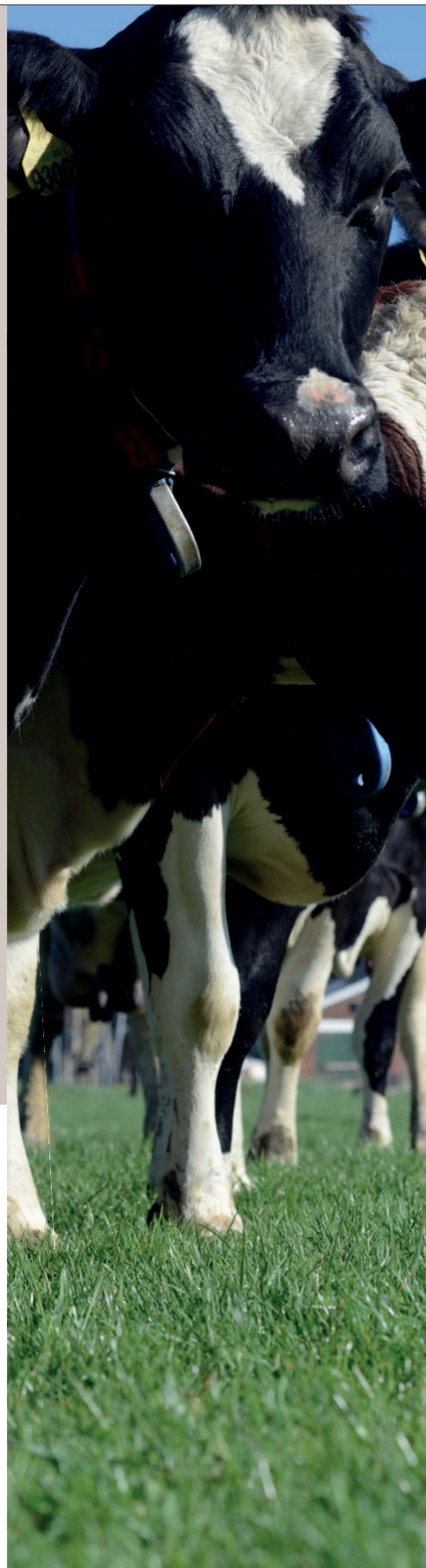
In de zomer staat tussen 's morgens 7.00 uur en 's nachts 5.00 uur de weidebox open. 'De koeien kunnen in theorie dus 22 uur per dag weiden.' Aan het voerhek ligt echter ook een stalrantsoen om ze optimaal te voeren voor de gemiddelde productie van 10.500 kilo melk. 'Bij een hoge productie is het lastig de koeien naar buiten te lokken. Ik zorg voor smakelijk gras in de wei, maar ik merk wel dat een aantal koeien de voorkeur heeft voor de stal.'

uur per dag, geeft directeur Wouter van der Weijden aan. 'Uit oogpunt van zichtbaarheid en imago is vooral veel dagen weiden van belang.' Hij noemt echter ook klauwgezondheid en vooral het verminderen van de ammoniakemissie als belangrijke redenen om weer meer te gaan weiden. 'Voor de weidepremie hoeft een bedrijf met een miljoen kilo melk het niet te doen. Die 10.000 euro is gezien de totale omzet op zo'n bedrijf niet veel.' Alhoewel het bij de huidige lage melkprijs wel net het verschil kan maken. 'Dan is de weidepremie procentueel gezien significant.'

Naast de flexibiliteit bij het invullen van de 720 uur weidegang is er aan de ande-

re kant de roep om langer weiden dan het minimaal aantal uren meer te beloven. Tenslotte is die 720 uur slechts 8,2 procent van het totale jaar, geeft Van der Weijden kritisch aan. 'Het is niet spectaculair veel, maar wel verdedigbaar. Wat ons betreft is die 720 uur ook een ondergrens. Van 1000 tot 2000 uur weidegang per jaar voor een koe word ik pas echt warm.' Aan de andere kant wil hij van weiden geen dogma maken. 'Bij hitte zijn de koeien op stal beter af en kunnen ze beter niet of 's nachts weiden. Ook met heftige regen kunnen ze beter binnen blijven.'

Kees-Jaap Hin legt de berekening van de 720 uur weidegang op jaarbasis liever

Wakker Dier: meer weiden, hogere premie

Stichting Wakker Dier is een groot voorstander van het verhogen van de weidepremie voor koeien die meer buiten lopen. 'Een hogere premie voor langer weiden zal meer boeren stimuleren om hun werksituatie aan te passen en de koe meer en langer buiten te laten', licht Hanneke van Ormondt, beleidsmedewerker bij Wakker Dier, toe.

Dierwelzijn heeft een prijs en die moet worden doorberekend aan en worden betaald door de consument Van Ormondt: 'Op dit moment is een liter melk goedkoper dan een liter cola, en dat is natuurlijk absurd.' Over flexibel weiden is Wakker Dier

minder positief. 'Vier uur per dag is zo weinig. Het biedt de veehouder de mogelijkheid de wei als een uitloop te hantieren waar de koe met een volle pens een paar uurtjes herkauwt. De wei moet echt een plek zijn waar koeien kunnen grazen.' Aan de andere kant realiseert Van Ormondt zich dat met een versoepeling van de regels meer melkveehouders de staldeuren openzetten. 'Flexibel weiden zou kunnen, maar met een aantal voorwaarden, zoals een verhoogd aantal uren en een minimum aan graasland per koe. Zo kunnen meer boeren weiden zonder dat weidegang nog verder wordt uitgekleeft. 720 uur en 120 dagen weiden is voor ons een absoluut minimum.'

anders uit. 'In het weideseizoen lopen de dieren een derde van de tijd buiten. Bovendien is het een minimumnorm.' De zuivel is dan ook niet voor een verdere differentiatie. 'Er zijn twee melkstromen: weiden of niet weiden. Dat is logistiek al een hele organisatie. Nog meer onderscheid is bovendien lastig te controleren en te borgen.'

Weiden: betere smaak kaas

Meer weiden heeft overigens wel invloed op de kwaliteit van de 'weidemelkproducten', noemt Paauw. 'Meer weiden betekent een andere vetzuursamenstelling en wat ons betreft een betere smaak en smedigheid van de kaas. Dat is voor ons een belangrijke reden om weiden te stimuleren.' Op meer verschillende melk-

stromen zit CONO overigens niet te wachten. 'Maar het is wel interessant om binnen CONO – waar 90 procent van het melkvolume van weidende koeien komt – discussie te voeren over een hogere beloning bij nog meer weidegang', geeft Paauw voorzichtig aan. 'Maar het moet dan ook te borgen zijn.'

Hoe kun je controleren of koeien 1000, 1500 of 2000 uur weidegang hebben gekregen? Van der Weijden: 'Er wordt naarstig gezocht om dat in de melk te kunnen meten. Wanneer het in de tank terug te vinden is hoelang een koppel koeien heeft geweid, kan dat ook resulteren in hogere weidepremies bij meer uren weidegang', blikt hij vooruit. 'Dat gaat dan vast gebeuren en daar zijn wij helemaal voor.' |

Biologisch weiden: minimaal 1500 uur

Biologische melkveehouders gaan binnenkort afspreken minimaal 1500 uur per jaar de koeien te weiden. De vereniging van biologische melkveehouders, de Natuurweide, is met haar 230 leden overeengekomen dat de koeien tussen 15 april en 15 oktober dagelijks minimaal acht uur weiden. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de invulling van borging en controle, geeft Natuurweide-voorzitter Teunis Jacob Slob aan.

Biologisch melkvee houden betekent weidegang, zo luidt het principe. Maar hoe onderscheidt weidegang op biologische bedrijven zich van die op gangbare bedrijven? Bij de verschil-

lende zuivelverwerkers kunnen de biologische bedrijven, net als de gangbare, in aanmerking komen voor de weidepremie. Daarbovenop komt nu de afspraak van de Natuurweide-leden om 1500 uur per jaar te weiden. 'Omdat we onze kwaliteit willen borgen', geeft Slob aan. 'Met 1500 uur hebben we verschillende interpretaties van weidegang omgezet in een biologische definitie van weidegang.'

Voor variatie binnen die 1500 uur is geen ruimte, geeft Slob aan. 'Veehouders met bijvoorbeeld een robot kunnen in weidesysteem en capaciteit van de robot oplossen zoeken om in die zes maanden toch acht uur per dag te weiden.'